

Charlie-ten, kdo stojí v koutě

Každý z nás se občas cítí opuštěně, přehlíženě a nemilovaně. Jediné, co občas potřebujeme, je to, aby nás někdo poslouchal. Nechceme slyšet jeho názor ani si vyslechnout jeho rady. Naším požadavkem je jen, aby byl s námi a my se mohli v klidu svěřit. V danou chvíli si nepřejeme být souzeni a opovrhováni, chceme pouze vědět, že je tady někdo je pro nás a že vnímá, to co mu říkáme. Zároveň chceme mít pocit, že se můžeme svěřit beze strachu, že naše tajemství nebude vyzrazeno a my se nestaneme terčem posměch v horším případě vydírání.

Někteří z nás jsou ale tiší lidé, kteří si neumí o pozornost být jen jednoho člověka říct a neumí se svěřit kdekomu. Trvá jim dlouho, než někomu důvěřují nakolik, aby mu řekli to, co je v danou chvíli trápí. Za své názory se často stydí a jsou příliš plaší na to, aby někomu jen tak začali vyprávět o tom, co je tíží a bolí. Své problémy řeší sami, aby s nimi nikoho neobtěžovali a většina jejich snů a přání zůstává nevyřčena. Cítí ohromnou potřebu vyjádřit to, co je uvnitř nich, zároveň jim v tom brání obrovská bariéra studu, nejistoty a nervozity. Často ani oni sami nevědí, co se v nich přesně odehrává. V jejich hlavě je obrovský zmatek, takže kdyby měli někomu jen tak začít vyprávět, co se uvnitř nich právě odehrává, netuší kde začít.

Charlie je jedním z nich. Na první pohled je to zcela obyčejný kluk, jakých dnes a denně potkáváme tisíce. Kdybychom se rozhlíželi po místnosti plné lidí, jeho tvář si určitě nezapamatujeme. Máme pocit, že je bezvýrazný a že se v jeho životě nemůže dít nic vzrušujícího a zvláštního.

Když se s ním poprvé setkáváme, nemá žádné kamarády. Jak se dozvídáme, jeho nejlepší kamarád Michael spáchal sebevraždu a Charlieho tato smrt hluboce zasáhla. „*Pořádně si vlastně nevzpomínám, co se dělo, kromě toho, že do ředitelny na základce přišel můj starší bratr a řekl mi, abych přestal brečet. Potom mi položil ruku na rameno a řekl, abych si dal voraz, než se táta přijde z práce.*“¹ Zároveň víme, že ho ranil i odchod jeho tety Helen při autonehodě. Dva lidé, kterým věřil nejvíce, nenávratně zmizeli a on se musí potýkat s většinou věcí sám. Smrt jeho blízkých zanechala v jeho duši nezacelitelnou díru tvořenou z pocitu opuštění a ztráty. Částečně i proto se bojí navázat nová přátelství, bojí se, že bude opět opuštěn a sám.

Okolní svět ho míjí a Charlie je jen tichý pozorovatel. „*Stojí a všímá si detailů okolo sebe. Dívám se na lidi, jak se na chodbě vodí za ruce, a pokouším se přijít na to, jak to celé funguje. Na školních večírcích sedím stranou, ťukám špičkou boty o podlahu a přemýšlím, kolik párů bude ten večer tančit na svoji píseň.*“²

On by si naši tvář uložil mezi mnohé další hluboko do paměti. Často vidí věci, o kterých druzí, příliš zaměstnaní sami sebou a svým vlastním světem, nemají ani potuchy. Charlie je ten, kdo stojí v koutě. Je ten, který poslouchá. Lidé se mu rádi svěřují, jeho mlčení budí důvěru. Jako by si mysleli, že Charlie jejich tajemství díky své mlčenlivosti zachová. Se spoustou lidí má svá *malá tajemství*. Stává se studnicí, do které lidé chodí jen pro úlevu. Část tajemství se dozví i díky tomu, že si všímá okolního světa. Vidí někoho, kdo nechce být viděn a odhalen.

Většina těch, se kterými přichází denně do kontaktu, ho nevidí, přehlízejí, nebo Charlieho využívají jen, aby někde mohli odložit své problémy a starosti a on si tak své pocity a prožitky chtě nechť musí nechávat pro sebe, zároveň však cítí nutnost se někomu svěřit.

¹ CHBOSKY, Stephen. *Ten, kdo stojí v koutě*. Praha: Brio, 2012. ISBN 978-80-7391-613-8, str. 11

² tamtéž, str. 50

„Prostě jenom potřebuju vědět, že tam je někdo, kdo mi bude naslouchat a rozumět, někdo, kdo se nesnaží dostat lidi do postele, i když má tu možnost. Potřebuju vědět, že takoví lidé ještě jsou.“³ Michel i teta Helen jsou mrtví a nikomu jinému Charlie dostatečně nevěří na to, aby se stal jeho zpovědníci.

Je těžké někomu odevzdat svou důvěru. I ve těch nejbanálnějších maličkostech. Chceme mít jistotu, že naše tajemství bude v bezpečí. Za tímto účelem si proto Charlie vybere náhodně zmíněného chlapce, kterému začne adresovat dopisy, ve kterých popisuje svůj život. O adresátovi dopisů víme pouze to, že jej zmínila Charlieho spolužačka, kterou se i přes situaci, která mu hrála do karet, nepokusil zneužít.

Díky dopisům se dozvídáme o věcech zcela banálních jako například co měl Charlie k obědu. A on i tak jednoduché prožitky dokáže popsat s nebývalým citem a prožitkem. Často mi při čtení knihy bylo, jako bych se nacházela na popisovaném místě a cítila atmosféru konkrétní události. Nejde o banální popis typu: *stála tam židle*, jde o věrné zachycení místa s jeho specifiky.

Dále se zmiňuje o věcech intimních, do koho je zamilován a proč. „*Abych řekl pravdu, já Sam miluju. Není to taková láska jako ve filmech. Prostě se na ní občas dívám a říkám si, že je to ta nejchytřejší a nejmilejší osoba na světě. Je moc chytrá a vtipná.*“⁴ Charlie danou dívku hluboce miluje a své city k ní neskrývá. Zároveň se však nesnaží přinutit ji, aby ho měla ráda zpět. Znovu pouze stojí a pozoruje svou vyvolenou, jak tančí, směje se, líbá jiného chlapce. Ne že by neměl dost odvahy, jen chce, aby byla Sam vždy šťastná. I bez něj.

Sledovat někoho, ke komu cítíme hlubší city, jak nám je neopětuje, je složité. V takovou chvíli chceme plakat, křičet a máme pocit, že nám někdo vyrval srdce z těla. Vše je možná zkreslené pod dávkou emocí, nicméně naše pocity to vůbec nesnižuje, naopak jim to přidává na opravdovosti. „*Protože je v pořádku, že něco cítíš. A že jsi přitom tím, kým jsi.*“⁵

Z mého pohledu je v takových chvílích snaha o to přát páru štěstí téměř nemožná. Charlie to však umí. Zvládá být přející a milý i v těch nejtěžších chvílích. Jeho lehce naivní pohled na svět mu dovoluje jakýsi zdravý odstup od všeho kolem. Jak by mohl pozorovat sám sebe z pozice nezaujaté diváka, který jen stojí a situaci pozoruje se zdravým zájmem. Nehodnotí, nemá předsudky, nerozčiluje se nad maličkostmi. Zkrátka si získává hlubší ale přesto racionální vhled do situace.

Dále s námi sdílí informace ryze osobního charakteru, jak se v danou chvíli cítí, co si myslí o sobě samém a svém okolí. „*Budu psát o svém životě. Chci abys věděl, že jsem zároveň šťastný i smutný a pořád se snažím přijít na to, čím to je.*“⁶

I já mám často potřebu se s něčím světit, také se občas cítím přehlížená a nepotřebná. Obdivuji Charlieho za to, že si dokázal najít svou cestu k vyjádření svých pocitů a myšlenek. Víím, jak je těžké začít o svých emocích mluvit a neutlačovat je hluboko v sobě. Z Charlieho by si měli vzít příklad všichni, kteří se svým trápením zůstávají z různých důvodů sami. Jejich skrývání ničemu nepomůže a může vyústit v mnohé vážné problémy.

Jak se na konci knihy dozvíme, Charlie trpí depresemi, protože ho v dětství zneužila jeho teta. On tutu bolestnou vzpomínku potlačoval tak dlouho, až byla překryta něčím jiným. Snažil se ono přísně střežené tajemství udržet tak dlouho, až je ukryla tajemství jiná. Právě i

---

³ tamtéž, str. 10

⁴ CHBOSKY, Stephen. *Ten, kdo stojí v koutě*. Praha: Brio, 2012. ISBN 978-80-7391-613-8, str. 53

⁵ Tamtéž, str. 211

⁶ Tamtéž, str. 11

díky dopisům se Charliemu vzpomínky začnou vracet a on může svůj problém vyřešit nadobro.

Nedokážu si představit muka, kterými si musel hlavní hrdina knihy projít. Jeho mysl zcela potlačila vše se zneužíváním spojené, vzpomínky, myšlenky, které incident doprovázely. V Charlieho hlavě zůstala jen velká prázdná díra. Šok, který přišel po navrácení vzpomínek, musel být neuvěřitelný. Nechápu, jak lidé jako Charlie mohou žít s pocitem, že byli zneužiti. Hlavní hrdina se s tímto pocitem na konci knihy statečně vyrovnává. V jednom z dopisů zmiňuje toto: „*Trest za něco, co člověk neudělal. Že může někdo být nevinná oběť. To bych nikdy nechtěl zažít.*“⁷ Charlie je ovšem obětí sexuálního zneužívání. Trpí za něco, co nikdy neudělal, a přesto se s tím dokáže vyrovnat. Něco, co nemohl ovlivnit, výrazně ovlivnilo jeho. Způsobem, který se mi zdá značně nespravedlivý. Ti, kteří by měli nést vinu, jsou v bezpečí a druhá strana musí nést dvojitou bolest. Za prvé zneužívání, za druhé hlubokou psychickou ránu, která následuje a její uzdravení může trvat roky a její neřešení mít velmi tragické následky. A mnozí z nich, včetně Charlieho, se dokáží zvednout a pokračovat ve svém životě dál.

Charlie je obecně velmi inspirující postava v mnoha směrech. Je velmi vnímavý, chytrý a zároveň prostý a naivní. „*Vždycky když vidím jednu hvězdu v časopise je mi jí hrozně líto, protože nikdo si jí neváží, ale pořád s ní dělají rozhovory. A ve všech těch rozhovorech se říká to samé.*“⁸ Svým přístupem dokáže vystihnout přímou podstatu věci, aniž by jeho projev byl příliš stručný či naopak rozvleklý. Jeho úvahy jsou jednoduché a zároveň hlubokomyslné. „*Nejsem moc nábožensky vychovaný, protože rodiče chodili do křesťanské školy, ale opravdu dost věřím v Boha. Akorát ho nikdy nejmenuju, jestli víš, jak to myslím. Doufám, že jsem ho přesto nezklamal.*“⁹ Popisům jeho pocitů porozumíme a zároveň nechápeme jejich hloubku. „*Milý příteli, zrovna jsem dočetl Jako zabít ptáčka. Mám dojem, že je to nejlepší kniha, jako jsem kdy četl, ale takový pocit mívám vždycky, dokud si nepřečtu nějakou další.*“¹⁰ Svému nitru nerozumí ani sám Charlie, chvílemi je naprosto ztracený v tom, co se v něm děje. Neumí popsat, to, co je uvnitř odehrává, ale chápe důležitost některých pocitů. „*V pátek večer po školním utkání jsem měl takový pocit, který asi nikdy nedokážu pořádně popsat, snad krom toho, že byl hřejivý.*“¹¹

V průběhu knihy Charlieho poznáváme čím dál hloub a hloub. Dochází nám, že to rozhodně není obyčejný chlapec s obyčejným životem. Jak se začítáme dál do knihy, zjišťujeme, že i přes svůj věk, je svým způsobem moudrý a dokáže zachytit slovy krásu přítomného okamžiku. Sám si však svou schopnost mimořádného pozorovacího talentu neuvědomuje. „*Sam poklepávala rukou o volant. Patrick vystrčil ruku z okýnka a plachtil s ní ve vzduchu. a já prostě jenom seděl mezi nima. A když ta písnička dohrála, něco jsem řekl. Cítím se nekonečně. A Sam a Patrick se na mě podívali, jako bych řekl tu nejúžasnější věc, jakou kdy slyšeli. Protože ta písnička byla fakt úžasná a protože jsme ji všichni fakt pozorně poslouchali. Těch pár okamžiků uteklo hrozně opravdově a cítili jsme se takovým fakt dobrým způsobem mladí. Musím si někdy koupit kazetu nebo cédéčko, a pak ti řeknu, co to bylo, ale popravdě řečeno to asi nebude to samé, jako když jedeš na svůj první opravdový*

---

⁷ Tamtéž, str. 107

⁸ CHBOSKY, Stephen. *Ten, kdo stojí v koutě*. Praha: Brio, 2012. ISBN 978-80-7391-613-8, str. 22

⁹ Tamtéž, str. 34

¹⁰ Tamtéž, str. 17

¹¹ Tamtéž, str. 39

mejdán, sedíš na prostředním sedadle v pickupu s dvěma bezvadnými lidmi a venku začíná pršet.“¹²

Jak jsem se knihou pročetla dál, začala jsem se s Charliem víc a víc identifikovat. Zdálo se mi, že některé pasáže z knihy, mluví za mě. Je úžasné, jak pár slov dokáže přesně vyjádřit, to, o čem jsem si nikdy nemysleli, že je slovy popsateľné. „*Je to zvláštní, protože někdy čtu knížku a mám pocit, že jsem jako nějací lidé z té knížky.*“¹³

S Charlie se ztotožňuji hned z několika důvodů. Jedním z nich, byť poněkud banální důvodem, je jeho záliba ve čtení. Miluje knihy a svému koníčku věnuje spoustu času. Díky čtení utíká do reálného světa a problému, které ho obklopují. Stává se nejlepším přítelem hlavních hrdinů a úhlavním protivníkem padouchů. Realita s fantazií vytváří jeden celek a je velmi těžké je od sebe oddělit. Také velmi rád píše. Ať jsou to eseje o knihách, dopisy nebo milostné básně. Na rozdíl ode mě používá k psaní starý psací stroj, který dostal jako dárek k Vánocům.

Domnívám se však, že účel, za jakým píšeme se příliš neliší. Buď je nám úloha zadaná do školy, nebo se pokoušíme tak říkajíc se vypsát ze svých pocitů. Myslím, že oba dva ze sebe potřebujeme dostat tíživý tlak emocí, který nás zmáhá, ale často máme pocit (někdy neoprávněný), že by ostatní naše problémy nezajímaly nebo jim nerozuměli, a tak své emoce raději předáváme mlčenlivému papíru, o kterém navíc víme, že je nikomu neprozradí. Charlieho psaní se od mého možná diametrálně liší kvalitou (Charlie je ve vyjadřování slovy mnohem obratnější), nicméně mám oběma přináší kýženou úlevu. Tak jako měl holič z pohádky potřebu svěřit královo tajemství vrbě, my ho svěřujeme dřevu v podobě papíru. Další důvod jsou pocity, které Charlie v knize popisuje. Jistě, neshodnu se s ním ve všem, co cítí. To by bylo velmi podezřelé. Mám ale dojem, že některé myšlenky v této knize jsou vlastní všem mladým lidem. „*Odjakživa jsem chtěl být v nějakém takovém mužstvu. Nevím přesně proč, ale vždycky jsem si říkal, že by bylo fajn taky zažít svou chvíli slávy. Měl bych potom co vyprávět svým dětem a kamarádům na golfu. Řekl bych, že můžu lidem vykládat o Punk Rockym a o tom, jak jsem chodil do školy pěšky, a tak podobně. To jsou možná moje chvíle slávy, jenom jsem si to ještě neuvědomil, protože se u toho nehází míčem.*“¹⁴ Charlie chce také mít pocit, že v životě něco dokázal, že byl alespoň trochu k něčemu a úspěšný. Svůj úspěch nicméně srovnává se svým okolím, které často vyniká v něčem jiném. Občas se hodíme za cílem, který nám vytyčilo naše okolí a ne my sami a neuvědomujeme si přitom svá drobná vítězství. Vidíme jen dravé lidi posedlé touhou po moci a je nám jedno, že peníze nám často přináší jen povrchní uspokojení. Hledíme závistivě na úspěchy druhých a zapomínáme na své vlastní. Dnešní doba je typická tím, že chceme dosáhnout nedosažitelného.

S Charliem mě spojují i drobnosti, jako na příklad vnímání svátků trávených v rodinném kruhu. „*Milý příteli, trávíš rád svátky s rodinou? Nemyslím tím mámu a tátu, ale rodinu včetně strýčků, tet a bratranců. Já osobně to mám rád. Mám pro to několik důvodů. Za prvé mě zajímá a fascinuje, jak tu každý každého miluje, ale přitom se vlastně nemůžou vystát. Za druhé se vždycky opakují ty samé hádky.*“¹⁵ Jeho vnímání rodiny celkově zejména rodičů mi přijde velmi dětské a zároveň uvědomělé. „*Plno dětí ze školy svoje rodiče nesnáší. Někoho doma bijou. Někdo je třeba lapen uprostřed špatného života. Někdo je pro své*

---

¹² Tamtéž, str.40

¹³ Tamtéž, str.

¹⁴ CHBOSKY, Stephen. *Ten, kdo stojí v koutě*. Praha: Brio, 2012. ISBN 978-80-7391-613-8, str. 57

¹⁵ Tamtéž, str. 61

rodiče jen trofejí, se kterou se chlubí sousedům jako s nějakou medailí. A někdo se chce jen v klidu opíjet.

Já osobně, i když mámě a tátovi úplně nerozumí a i když je mi jich někdy líto, si nemůžu pomoci a musím je mít hrozně rád. Máma jezdí na hřbitov plný lidí, které měla ráda. Táta brečel u seriálu MASH a věřil, že to nikomu neprozradím, a nechal mě sedět na klíně a říkal mi partáku.“¹⁶

V některých věcech se s Charliem lišíme. Já jsem si naštěstí nikdy neprošla traumatem jako on. Nevím, jaké to musí být. Nedokážu si představit, jak se se vzpomínkami takového charakteru mohl přijmout za vlastní. „Nejtěžší bylo sedět v ordinaci, když doktorka říkala mámě a tátou, co se stalo. Nikdy jsem neviděl mámu tak plakat. Nebo tátu tak rozzlobeného. Protože nevěděli, že se to děje, když se to dělo.“¹⁷ Jak mohl odpustit tetě Helen. „A můžeme se třeba sedět a divit se a jeden kvůli druhému se cítit mizerně a vyčítat spoustě lidí to, co udělali nebo neudělali nebo co nevěděli. Nevím, ale řekl bych, že s vždycky najde někdo, komu můžeš něco vyčítat. Možná kdyby je děda nebyl, máma by nebyla tak zakřiknutá. A možná by si nevzala tátu, kterému se násilí přičilo. A možná bych se nikdy nenarodil. Ale já jsem moc rád, že jsem se narodil, tak nevím, co na to všechno říct, zvlášť když t vypadá, že máma je se svým životem spokojená, a já nevím, co jiného by člověk mohl chtít.“¹⁸

Zde mě Charlie opět překvapuje svým klidem a rozvážností. Nehledá vinu na druhém, neobviňuje své rodiče a sourozence, že si ničeho nevšimli. Ani nevyčítá tetě Helen, že ho zneužívala. Věří, že důvody, které ji k tomu vedly, by vyústily jen v nekonečné obviňování ostatních. Zároveň je skvělé, že nevidí vinu u sebe, jak se často stává. Přijímá situaci tak jak je. Nezkouší se prát s realitou pomocí výmyslů a falešných bludů. Snaží se na situaci najít i to dobré.

Jeho chování je velmi statečné a moudré. Myslím, že to je hlavní rozdíl mezi Charlie a mnou. Přístup k situacím v životě, ať už se jedná o banality, nebo o složitá rozhodnutí a jejich následky. On vše bere s relativním klidem a za vším se snaží najít to dobré. Ve všech lidech vidí kladné stránky a jejich dobré srdce zanesené špínou zla. Já mám tendenci vidět svět spíš černo-bíle než barevně.

Na druhou stranu chápu jeho potřebu se svěřit. Jsou mi také vlastní mnohé pocity, které popisuje. Připadá mi, jako bych některé pasáže psala já. „Vím, že už zase přemýšlím moc rychle a všechno je to jenom v mojí hlavě jako v transu, ale je to tu a nechce to zmizet.“¹⁹ Celou knihou se prolínají skvělé úvahy s dětskými odbočkami.

Autor podle mně zachytil některé problémy mladých lidí, které se přenáší z generace na generaci. Zároveň otevřel téma psychického zdraví a zneužívání. Dokázal popsat téměř nepopsatelné. Pocity, které já nedokážu zachytit slovy. Ukazuje ohromnou moc, jakou může mít psaný projev a jak moc je důležité sdílení našich pocitů. Zvládl vystihnout to, co se děje v hlavách tisícům lidí, kteří mlčí a bojí se. Popsal boj s traumatickými vzpomínkami. Ne však brutálním a neuctivým způsobem, jako to můžeme číst v některých knihách. Tato vážná témata jako by byla pouze okrajovým tématem knihy, zároveň však jeho hlavní podstatou. Citlivě upozornil na problémy, které nás každodenně obklopují. Autor se vnořil skutečně do jádra problému, nešel jen po povrchu. Myslím, že je i bravurně zvolená forma dopisů. V nich se může totiž jednat zcela o cokoliv. Ať už o popis běžných situací nebo o nejniternější

---

¹⁶ Tamtéž, str. 25

¹⁷ Tamtéž, str.205

¹⁸ Tamtéž str. 210

¹⁹CHBOSKY, Stephen. *Ten, kdo stojí v koutě*. Praha: Brio, 2012. ISBN 978-80-7391-613-8, str.209

autorovi pocity. Není však zvolena mainstreamová forma deníku, nýbrž originální způsob založený na posílání dopisů neznámému adresátovi. Ve filmu, který byl podle knihy natočen se zdaleka nesetkáváme s takou hloubkou a citem.

Autor každopádně vytvořil úžasného hrdinu. Není to opěvovaný a obdivuhodný superman, který všechno zvládá, Charlie se však nezdá být ani padouchem, který dělá vše pro zkázu svého okolí. V knize je nám představena úžasná a zcela uvěřitelná lidská bytost. Dokážu si představit, že někoho jako Charlie mám ve svém okolí. Tichý, vnímavý, trochu naivní a zároveň dospělý. Někdo, komu mohu bez ostychu svěřit své malé i velké tajemství. Zároveň je to postava, se kterou jsem se já z velké části identifikovala. Možná je to tím, že jsem si s Charliem blízcí věkem (jemu je 15, mně 18). Možná je to jen má fantazie pracující na plné obrátky a snaha se podobat někomu, koho obdivuji. Možná, že se nám v hlavě dějí podobné věci. Možná, že oba jsem ti, kdo stojí v koutě.